

SPROGMUSEET

 Redaktør: [Ole Stig Andersen](#)

Esperanto i USA 2010

 Af [Jens S. Larsen](#) 19. december 2010 • I kategorien [Plansprog](#) •

2010 må være det bedste esperantoår i USA siden første verdenskrig! Der har altid været en tendens til at betragte engelsk som USA's officielle sprog, men det var først i forbindelse med første verdenskrigs kraftige, landsdækkende restriktioner mod tysk, at der kom en mere grundfæstet stemning af at det var direkte uamerikansk at tale andet end engelsk. Endnu har kun lidt over halvdelen af staterne erklæret engelsk som officielt; i de øvrige stater og på forbundsplan er engelsk i praksis hovedsproget, uden at der er taget beslutning om det. Enkelte steder (så som Hawaii) er et andet sprog samofficielt med engelsk.

Amerikanere med internationalt udsyn er nok i virkeligheden mere åbne over for esperanto (og andre plansprog) end de fleste europæere, men ser det til gengæld i endnu højere grad som en ren hobby. Det er typisk at skiltene i det jødiske kvarter i Chaplins film "[Diktatoren](#)" (1940) er affattet på esperanto, men på det seneste er opfundne sprog til opfundne verdener ligefrem ved at få [fodfæste i Hollywood](#) – [Klinton](#) er det kendteste eksempel.

Arika Okrent (Foto: arikaokrent.com)

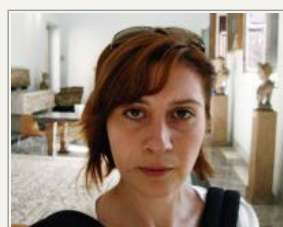
I 2009 blev [Arika Okrent](#) med et slag kendt som ekspert i plansprog med bogen *In the land of invented languages*. Den 10. marts 2010 var hun inviteret til "[Schott's Vocab](#)", som er New York Times' daglige sprogbrik, hvor hun sammen med Paul Frommer (opfinder af [Na'vi](#)) [besvarede spørgsmål](#) om opfundne sprog fra læserne. Den 17. september blev hun interviewet i CNN-programmet *Connect the world* (her er en [lydfil](#) og en [udskrift](#)). Intervieweren Becky Anderson gav ikke indtryk af at tage sagen særligt højtideligt, men det fremgik af udsendelsen som helhed, at hvis man overhovedet kan tage sprog alvorligt, så kan man det også med esperanto.

Samme september måned fik esperantoverdenen den overraskende nyhed om kortfilmen *Semnova*, som blev vist på flere filmfestivaler allerede i 2009. Det er en film om venskab og svigt i et imaginært diktaturland. Dialogen er på esperanto, som skuespillerne (der ellers

ikke taler sproget) slipper forbløffende godt fra. Filmen kan ses [her](#) med undertekster på engelsk.

Filmens titel, der betyder "ubevægelig" på esperanto, er også et ordspil på filminstruktørens navn Tuğçe Madayanti Sen. Hun er af tyrkisk herkomst og har studeret filmvidenskab på universitetet i Cincinnati. Herefter har hun arbejdet på tv-stationer i USA og i Istanbul og er gået over til at studere arkæologi. Ifølge et interview hun gav til esperanto-netavisen [Libera Folio](#), har hun tænkt sig at lave flere film på esperanto.

En anden film fra 2010, som fik en yderst blandet modtagelse i esperanto-kredse verden over, men meget positive anmeldelser i hjemlandet, er [Utopia in four movements](#) (Utopi i fire bevægelser/satser) af Sam Green og Dave Cerf. Den ene af "satserne" handler om esperanto. Filmen havde premiere på den berømte [Sundance](#) filmfestival i januar. Der er tale om en temmelig utraditionel "live-film", hvor instruktøren står og speaker kommentaren foran biografpublikket, mens et band spiller til. På [Ralph Dumains blog](#) kan man læse en afbalanceret anmeldelse på engelsk med resumé på esperanto, og til slut en bunke links.

Tuğçe Madayanti Sen (Foto: liberafolio.org)

CONLANG - The Movie, "en unik komedie om hemmelig forelskelse, ekstrem lingvistik og kærlighedens sprog".

Skulle man ellers være hyllet i den opfattelse at esperantister mangler selvironi, kan man få afkræftet sine fordomme ved at se på støtlisten til "[CONLANG the Movie](#)". Denne 15-minutters komedie af Marta Masferrer og Baldvin Kári

Seneste sprognyheder

17/12	Snebajer og nytårsskrald: Juleord kan slås op i netordbog - Jubii www.jubii.dk
24/11	Meet the Last Speaker of a Dying Language video.nationalgeographic.com
11/11	Hit med sproget: Nu vil forskerne have fingre i dine huskesedler - Politiken.dk politiken.dk
1/10	Jørn Lund: Danmark er et grammatisk uland, og vores klappagt på humaniora gør det værre - Politiken.dk politiken.dk
30/9	Ny dansk forskning rokker ved vores forståelse af grammatik - Politiken.dk politiken.dk
20/12	For the Past 20 Years, a Santa Ana Man Has Kept the Language of the Aztecs Alive www.ocweekly.com
19/12	Reviving Australia's Indigenous Languages - Nightlife - ABC Radio www.abc.net.au
17/12	WA language project fans the embers of an ancient language - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au
15/12	Barrow, Alaska, Changes Its Name Back To Its Original 'Utqiagvik' : The Two-Way : NPR www.npr.org
14/12	Baby names helping Indigenous languages live on www.sbs.com.au

FLERE NYHEDER >>>

 Verdens sprog på Sprogmuseet.dk [på et større kort](#)

Mere i kategorien 'Plansprog'

[Otto Jespersen og ido](#)
[Otto Jespersen og esperanto](#)
[Otto Jespersen og volapük](#)
[Wilhelm Thomsen og fællessproget](#)

Nye kommentarer

[William fich til Jødiske efternavne](#)
[Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt](#)
[Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt](#)
[Berluf Hansen til Ded borrijnholmska måled](#)
[Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?](#)
[Funus til Two Turkish Loanwords in Swedish](#)
[Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet](#)
[Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?](#)
[Monica Scheuer til Jødiske efternavne](#)

er "en eviggyldig historie om hemmelig forelskelse, yderliggående lingvistik og kærlighedens sprog", og er iscenesat i den helt specielle amerikanske subkultur for sprognørder. "Helten" er den 26-årige Carl, der har lettere ved at lave et nyt sprog end at udtrykke sine følelser til Libby, som han er forelsket i. "Skurken", Kip, er leder af en esperanto-celle og ser ikke nogen idé i at forøge den babylonske forvirring med flere sprog. Carl og Kip kappes om Libbys hjerte og formandsposten i "the Constructed Language Society".

Et par minutter af filmen kan ses på dens [Facebook-hjemmeside](#). Den fulde film har undertekster på esperanto og blev blandt andet forevist på Centra Officejos åbne dag den 27. november ("Centra Officejo" er verdens-esperantoforeningens hovedkontor i Rotterdam).

Men nu skal det jo ikke alt sammen være det hersens nymodens film, selv om det handler om USA. I 2010 var esperanto nemlig også emnet for et nyt skuespil og en ny roman derovre.

Julia Cho's nyeste skuespil [The Language Archive](#) har, efter anmeldelserne at dømme, en lidt letbenet handling, men nyder godt af gode skuespillerpræstationer. Stykket begynder med at George, der arbejder med at dokumentere døende sprog, bliver forladt af sin kone. Hans assistent Emma, der er ved at lære esperanto, bliver forelsket i George og møder på toget ingen ringere end Ludwik L. Zamenhof, som hun spørger til råds om sin situation.

Stykket indeholder en del dialog på esperanto og på *Elalloway*, som er det sprog George arbejder med at dokumentere (men som ikke findes i virkeligheden!). Julia Cho fik ideen til stykket fordi hun aldrig har fået lært ordentlig koreansk, selv om det er hendes forældres modersmål.

Joseph Skibell (Emory University Creative Writing Program)

Zamenhof og hele den tidlige esperantohistorie spiller også en vigtig rolle i [Joseph Skibells](#) tredje roman *A curable romantic*. Skibell har fået ganske fremragende anmeldelser, og i september gav [Oprah Winfrey](#) en læsevejledning til romanen, hvor fem af ti spørgsmål refererer til esperanto. De øvrige spørgsmål forholder sig til romanens beskrivelser af Freud, seksualmoralens udvikling og jødernes skæbne i det 20. århundrede.

På Youtube er der et par videoer der handler om romanen, herunder et [interview](#) med Skibell og en video hvor han [syrger](#) om sin roman. Det skal nok forstås halvt ironisk når det i sangens refræn hedder at "I am the very model of a modern major novelist" (jeg er selve mønstereksemplet på en moderne vigtig romanforfatter)!

Jens S. Larsen

esperantist, lingvistikstudent, postbud

Læs også:

1. [Esperanto Kulturfestival i Helsingør](#) Den internationale kulturfestival "Kultura Esperanto Festivalo" præsenterer original esperantokultur og finder i år sted her i Danmark. Festivalen foregår d. 7 juli 2009 til d. 12. juli 2009 i Helsingør....
2. [Esperantobyen Herzberg](#) Tosproget skiltning i Herzberg am Harz: Tysk og esperanto (Foto: www.ic-herzberg.de) Jeg bliver gerne spurgt om esperanto virkelig tales og bruges i hverdagen, til fest og fagligt. Mit svar er...
3. [Internettets betydning for esperanto](#) Esperantos flag siden 1903 Internettet fik sit gennembrud med Tim Berners-Lees bidrag sidst i 1980-erne, som førte til oprettelsen af www. For at kunne se, hvad internettets sejrsgang betyder for...
4. [Esperanto som et af mine modersmål](#) Hvordan kom det dertil, at esperanto blev et af mine tre modersmål? Min far var tysker. Han forlod Tyskland i 1934, fordi han kunne se, hvad der politisk var under...

Tagget med: [esperanto](#), [film](#), [Plansprog](#), [teater](#), [Underholdning](#), [USA](#)

1 kommentar

Jens S. Larsen

22. december 2010 • 20:37

Her er i øvrigt et interview med Sam Green (af Chuck Smit, som var ham der tog initiativ til esperanto-grenen af Wikipedia):

<http://www.transparent.com/esperanto/interview-about-utopia-in-four-movements/>

Svar

jane til Jødiske efternavne

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk
Biblen bogstaver børn Danmark **Dansk** Dialekter
engelsk esperanto Formidling fransk identitet
konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk **Ord**
ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion
romanske sprog **RUSSISK** Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi
sprogkort **Sprogpolitik** sprogteknologi
svensk truede sprog tv tyrkisk tysk **Udtale**
Underholdning video vokaler

Arkiv

Resources

januar 2015

december 2014

november 2014

maj 2014

marts 2014

februar 2014

oktober 2013

august 2013

marts 2013

januar 2013

december 2012

november 2012

oktober 2012

september 2012

juli 2012

juni 2012

maj 2012

april 2012

marts 2012

februar 2012

januar 2012

december 2011

november 2011

oktober 2011

september 2011

august 2011

juli 2011

juni 2011

maj 2011

april 2011

marts 2011

februar 2011

januar 2011

december 2010

november 2010

oktober 2010

september 2010

juni 2010

maj 2010

april 2010

marts 2010

februar 2010

januar 2010

december 2009

november 2009

oktober 2009

september 2009

Ethnologue: Languages of the World

Forvo – All the Words in the World. Pronounced.

LL-Map: Language and Location

Minority Rights Group

Omniglot. Writing Systems and Languages of the World

UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger

World Atlas of Linguistic Structures (WALS)

Resurser

Bogstavlyd

Dansk sprognævn

Den danske ordbog

Dialekt.dk

dk.kultur.sprog

Korpus.dk

Nye ord i dansk på nettet (NOID)

Ordbog over det danske sprog

Ordned. Dansk sprog i ordbøger og korpus

Sproget.dk

Svenska Akademien

Ø (Schwa.dk)

august 2009

juli 2009

juni 2009

maj 2009

april 2009

marts 2009

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.